

Architektura krajobrazu : podręcznik dla uczniów szkół kształcących w zawodzie technik architektury krajobrazu. Cz. 1, Podstawy architektury krajobrazu / Edyta Gadomska, Anna Różańska-Mazurkiewicz, Dorota Sikora, Kinga Zinowiec-Cieplik. – Wydanie 1. – Warszawa, 2018

Spis treści

ROZDZIAŁ I - KRAJOBRAZ JAKO WYNIK DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA	9
1. Pojęcie krajobrazu	10
2. Typologia krajobrazu	16
2.1. Krajobraz charakterystyczny dla epok historycznych	22
2.1.1. Prehistoria	22
2.1.2. Średniowiecze	23
2.1.3. Renesans	24
2.1.4. Barok	25
2.1.5. Wiek XIX	27
2.1.6. Wiek XX i XXI	28
3. Ocena wartości krajobrazu i jego przydatności do różnych celów	31
3.1. Metody waloryzacji środowiska przyrodniczego	31
3.1.1. Bioindykacja	31
3.1.2. Fitoindykacja gatunkowa i fitocenotyczna	34
3.1.3. Inwentaryzacja i ocena wartości zasobów drzew przyulicznych	38
3.1.4. Waloryzacja przyrodnicza	39
3.2. Metody waloryzacji środowiska wizualnego	39
3.2.1. Metoda krzywej wrażeń Wejcherta	39
3.2.2. Metoda linii prostych Janeckiego	40
3.2.3. Metoda jednostek architektoniczno-krajobrazowych	40
4. Ochrona krajobrazu w Polsce i na świecie	43
4.1. Ochrona środowiska przyrodniczego	46
4.2. Ochrona środowiska kulturowego	49
4.3. Ochrona światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	50
5. Rewaloryzacja zabytków	52
6. Rewitalizacja zabytków	55
7. Rekultywacja	57
 ROZDZIAŁ II - HISTORIA ARCHITEKTURY I SZTUKI OGRODOWEJ	 53
1. Starożytność	62
1.1. Kultura Egiptu	62
1.2. Mezopotamia - wiszące ogrody	63
1.3. Persja - rajske ogród	64
1.4. Grecja - ogrody prywatne i publiczne	65

1.5. Rzymskie ogrody	68
2. Średniowiecze	71
2.1. Wprowadzenie	71
2.2. Bizantyjska sztuka ogrodowa	72
2.3. Ogrody kultury chrześcijańskiej	80
3. Renesans	86
3.1. Wprowadzenie	86
3.2. Sztuka ogrodowa w renesansie	88
3.3. Ogrody renesansowe we Włoszech	92
3.4. Ogrody renesansowe we Francji	98
3.5. Ogrody renesansowe w Anglii	101
3.6. Ogrody renesansowe w Polsce	101
4. Barok	105
4.1. Wprowadzenie	105
4.2. Sztuka ogrodowa w dobie baroku	107
4.3. Założenia ogrodowe we Włoszech i Francji	120
4.4. Założenia ogrodowe w innych krajach europejskich	126
4.5. Założenia ogrodowe w Polsce	129
4.6. Inne rodzaje założeń barokowych	140
5. Ogrody	141
5.1. Ogrody chińskie	141
5.2. Ogrody koreańskie	149
5.3. Ogrody japońskie	151
6. Wiek XVIII	155
6.1. Wprowadzenie	155
6.2. Założenia ogrodowe w Anglii	159
6.3. Założenia ogrodowe we Francji	165
6.4. Założenia ogrodowe w Polsce	170
7. Wiek XIX	180
7.1. Wprowadzenie	180
7.2. Założenia ogrodowe w Anglii	187
7.3. Założenia ogrodowe we Francji	189
7.4. Założenia ogrodowe w Niemczech	192
7.5. Założenia ogrodowe w Polsce	195
7.6. Miejskie założenia ogrodowe w Europie	199
Słowniczek trudniejszych terminów z zakresu architektury i sztuki ogrodowej	205

ROZDZIAŁ III - WSPÓŁCZESNA HISTORIA ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

	207
1. Wiadomości wstępne	208
2. XIX-wieczne początki nowej profesji	209
3. Przełom XIX i XX wieku	209
3.1. Rękodzieło i sielskie krajobrazy	209
3.2. Styl preriowy - ogrody naturalistyczne	210

3.3. Parkway - droga w krajobrazie	211
3.4. Rekreacja zorganizowana - place zabaw i wypoczynek	212
4. Nowe formy ekspozycji i edukacji	212
5. Skandynawski klasycyzm i harmonia krajobrazu	213
6. Idee budowy miasta na początku XX wieku	214
6.1. Miasta-ogrody	215
6.2. Secesja i park Güell	216
6.3. Miasto funkcjonalne	217
7. Sukces modernizmu	218
7.1. Miasto ponad wszystko	219
7.2. Szkoła Bauhaus	219
8. Modernizm w sztuce kształtowania krajobrazu	222
8.1. Pierwszy modernistyczny ogród	222
8.2. Polski modernizm lat 30. XX wieku	223
8.3. Rewolucja harwardzka	224
8.4. Modernistyczne formy w sztuce krajobrazu	225
9. Bogactwo modernizmu południowoamerykańskiego	226
9.1. Rośliny jako tworzywo malarskie	226
9.2. Prostota linii i kontrast barw	227
10. Powojenny modernizm w architekturze krajobrazu	228
10.1. Parki kultury i wypoczynku	228
10.2. Park Śląski - Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie	228
10.3. Ludzki wymiar modernizmu	230
11. Świadomość ekologiczna i nowe rozwiązania projektowe	231
11.1. Początki zmian	231
11.2. Nowe spojrzenie	232
12. Poszukiwanie rozwiązań - paryska triada z lat 80	233
12.1. Park de la Villette	233
12.2. Park Citroëna	234
12.3. Park de Bercy	236
13. Nowatorskie formy ogrodowe	237
13.1. Fontanna i ogród w nowej odsłonie	237
13.2. Ogrody rzeźby	239
14. Lata 90. XX wieku i początki idei zrównoważonego rozwoju	241
14.1. Ratowanie natury	241
14.2. Nowoczesna integracja budynków z zielenią	242
14.3. Park linearny i park kieszonkowy	244
14.4. Nowe formy upraw	246
15. Tymczasowość - zmienność - festiwale	248
16. Współdziałanie z naturą - nowe narzędzia we współczesnej architekturze krajobrazu	252
16.1. Konwencja krajobrazowa	252
16.2. Obszary Natura 2000	252
16.3. Zielona infrastruktura	253
16.4. Woda ponad wszystko	254

17. Spontaniczność i dzika natura w mieście	257
17.1. Ścieżka rekreacyjna inaczej	258
17.2. Park ekologiczny	260
18. Nowoczesność w architekturze krajobrazu	261
19. Rekreacja dla wszystkich	265
19.1. Plac zabaw blisko natury	266
19.2. Nowoczesność na placu zabaw	266
19.3. Integracja przez zabawę	267
19.4. Otwartość na interpretację	268
19.5. Aktywne place rekreacji	269
19.6. Zabawa ze zwierzątkiem	270
20. Najważniejsze zasady zrównoważonego projektowania krajobrazu w XXI wieku	270

ROZDZIAŁ IV - OCHRONA, KONSERWACJA I REWALORYZACJA ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ OGRODOWYCH 271

1. Kiedy ogród staje się zabytkiem	272
2. Zarys historii ochrony i konserwacji zabytków sztuki ogrodowej	273
3. Instytucje i akty prawne związane z opieką nad zabytkami ogrodowymi	276
4. Zasób polskich parków i ogrodów historycznych i przyczyny jego degradacji	278
5. Rodzaje działań w zabytkowych terenach zieleni i zasady tworzenia dokumentacji konserwatorskiej	280
6. Prace rewaloryzacyjne w ogrodach historycznych	295
6.1. Ogród średniowieczny	295
6.2. Ogród renesansowy	298
6.3. Ogród barokowy	300
6.3.1. Odtwarzanie parterów haftowych	301
6.3.2. Odtwarzanie boskietów i szpalerów	312
6.3.3. Drogi i nawierzchnie ogrodowe, problematyka uzupełniania i odtwarzania układów alejowych	317
6.3.4. Inne elementy barokowej kompozycji ogrodowej	319
6.4. Ogród krajobrazowy	321
6.4.1. Szata roślinna ogrodów krajobrazowych	326
6.4.2. Technologia odtwarzania kobierców kwiatowych i parterów kobiercowych	329

ROZDZIAŁ V - PROJEKTOWANIE OBIEKTÓW ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU 333

1. Projektowanie jako praca twórcza	334
1.1. Etapy projektowe	334
1.2. Metoda projektowa	335
1.2.1. Rozpoznanie miejsca - analizy	335
1.2.2. Krystalizacja zamysłu projektowego - idea i koncepcja	353

1.2.3. Rozwiązania budowlane i wykonawcze	358
2. Klasyfikacja współczesnych obiektów architektury krajobrazu	361
2.1. Kryteria klasyfikacji	363
2.2. Definicje podstawowych obiektów architektury krajobrazu	364
2.2.1. Podstawowe obiekty płaszczyznowe	365
2.2.2. Podstawowe obiekty linearne	367
2.2.3. Podstawowe obiekty punktowe	368
2.2.4. Podstawowe obiekty zielonej infrastruktury	372
3. Zasady projektowania podstawowych wybranych obiektów architektury krajobrazu	375
3.1. Projektowanie parku miejskiego	375
3.2. Projektowanie skweru, parku kieszonkowego	375
3.3. Projektowanie terenów towarzyszących zabudowie wielorodzinnej	378
3.4. Projektowanie bulwarów, promenad, parków linearnych i woonerfów	380
3.5. Projektowanie placów rekreacji	382
3.6. Projektowanie wybiegu dla psów	393
3.7. Projektowanie ogrodu rodzinnego	393
3.8. Projektowanie wybranych elementów zielonej infrastruktury	397
3.8.1. Zielone dachy	397
3.8.2. Ogrody na dachach	397
3.8.3. Ogród wertykalny	401
3.8.4. Żyjąca elewacja	401
3.8.5. Ogród retencyjny	404

ROZDZIAŁ VI - ELEMENTY I CZYNNIKI KOMPOZYCJI W ARCHITEKTURZE KRAJOBRAZU

407

1. Wiadomości wstępne	408
2. Kompozycja	408
2.1. Informacje podstawowe	408
2.2. Rodzaje kompozycji	414
3. Światło jako czynnik wizualizacji przestrzeni	418
3.1. Światło i warunki środowiska naturalnego	419
3.2. Kompozycyjna funkcja światła	419
3.3. Barwa - kształt - światło	423
4. Element kompozycji	426
4.1. Punkt	427
4.2. Linia	427
4.3. Płaszczyzna	433
4.4. Bryła i forma przestrzenna	434
4.5. Motyw	437
5. Relacje i wzajemne uwarunkowania elementów kompozycji	438
5.1. Proporcje	438
5.2. Akcent	442
5.3. Dominanta	443

5.4. Paralela	444
5.5. Symetria	444
5.6. Rytm	445
6. Elementy kompozycji wnętrza ogrodowego	448
6.1. Podłoga wnętrza krajobrazowego	450
6.2. Sklepienie wnętrza krajobrazowego	452
6.3. Ściany wnętrza krajobrazowego	452
6.4. Otwory wnętrza krajobrazowego	453
6.5. Element wolno stojący	454
7. Zmienność w czasie i przestrzeni kompozycji ogrodowych - otwartość formy	455
7.1. Zmienność kompozycji roślinnych	455
7.2. Procesy przyrodnicze w kompozycji roślinnej	456
8. Komponowanie wnętrz ogrodowych	456
8.1. Projektowanie wnętrza ogrodowego	457
8.2. Projektowanie sekwencji wnętrz w krajobrazie	457
8.3. Hierarchizacja wnętrz	458
9. Świadome kształtowanie przestrzeni z wykorzystaniem podstawowych elementów kompozycji - osiągnięcie określonych efektów	459
9.1. Nadawanie przestrzeni odpowiedniego charakteru	459
9.2. Tworzenie odpowiedniego nastroju	463
10. Przedstawienie kompozycji	464
11. Zestaw zasad	465
ZESTAW RYCIN Z WIKIMEDII, BIBLIOGRAFIA	467

oprac. BPK